

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਸੁਸ਼ੀਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਨਵੇਕਲੀ ਰਚਨਾ 'ਸਲੀਬ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪੱਖੋਂ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਕ ਨਾਵਲੀ ਵਿਧਾ ਦੇ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਇਹ ਰਚਨਾ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਸਧਾਰਣ ਪਾਠਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚੇਤਨ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਾ ਪੜ੍ਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਵਨ ਸਿਰਜਤ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

'ਮੈਂ' ਦੇ ਪਾਤਰ ਰਾਹੀਂ ਲੇਖਕ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਕ ਹੋਂਦ ਦੀ ਖੰਡਿਤ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਦੂਜੇ' ਪਾਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਇਕ ਚੇਤਨ ਲੇਖਕ ਦੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪਛਾਣ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਮਨੁੱਖ, ਜਦ ਆਪਣੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਕੇ ਆਪੇ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਜੂਝਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦਵੰਦਮਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿੱਥ ਤੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪਾਤਰ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਭਾਵ ਜਾਂ ਅਨੁਭੂਤੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਸੁਭਾਵਕ ਲੱਛਣ ਹੈ। ਇਸ ਮਨੋ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਜੋਕੇ, ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਨਾਲ, ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਗਲ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਲਿਖ ਸਕੇ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਵਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਾਹੀਂ ਘੋਖਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੀ ਖੰਡਤ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ 'ਮੈਂ' ਪਾਤਰ ਆਪਣੀ ਇਕਾਗਰ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ 'ਨਗਰ' ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।